

**Gemeente
Haarlem**

**(concept) Richtlijn Duurzaam
Bouwen**

**Bijgewerkt 2e kwartaal
2022**

27 juni 2022

Hans Klaren

ECDW

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Achtergrond	3
2.1	Doel	3
2.2	Scope	4
2.3	Doelgroepen	4
2.4	Opzet en werking	4
	Energie	6
	Klimaatadaptatie	9
	Natuurinclusiviteit en biodiversiteit	13
	Circulariteit	16
	Mobiliteit	19
	Bijlage 1: Duurzaamheid in het planproces	23
	Bijlage 2: Duurzaamheid in tenders	24
	Bijlage 3: Duurzaamheid in transformatieplannen	25

1. Inleiding

In 2040 wil Haarlem aardgasvrij en circulair zijn. Daarnaast moet in 2050 de openbare ruimte zo zijn ingericht dat deze klimaatbestendig is. Dat betekent dat er nog veel werk te doen is. Niet alleen voor de gemeente, maar ook voor onze partners, inwoners en ondernemers. De woningbouw gaan we versnellen. Het streven is 10.000 woningen erbij te bouwen, uiterlijk in 2030¹. Dit doen we met oog voor voorzieningen en leefbaarheid van wijken en buurten, inclusief het groen. Nieuwe woningen zijn klaar voor de toekomst: duurzaam, energieneutraal en gebouwd naar de woonwensen van nu. De ontwikkelzones zijn toekomstwijken. Hier bouwen we natuurinclusief, klimaatbestendig, energieneutraal, sociaal, met lage parkeernormen en een fietsparkeernorm. Vanaf 2025 wordt minimaal 20 procent van de nieuwbouw biobased gebouwd, conform de afspraken in de MRA. Hiernaast kiezen we ervoor om te verkennen of voedselvermalers bij nieuwbouw tot minder druk op de openbare ruimte en een hoger scheidingspercentage kunnen leiden.

Duurzaamheidsuitgangspunten op verschillende duurzaamheidsthema's voor bouwprojecten zijn verwoord in diverse beleidsstukken. Deze richtlijn Duurzaam Bouwen formuleert op concrete wijze wat de gemeente vraagt aan bouwende partijen en verenigt het beleid uit verschillende beleidsstukken. Het gaat daarbij om alle nieuwbouwplannen die een relevante omvang.

2. Achtergrond

Voor het opstellen van dit document is een beleidsanalyse uitgevoerd en zijn interviews gehouden met themaspecialisten. De op deze manier opgehaalde informatie is samengevat tot een lijst met eisen (randvoorwaarden) en een lijst met ambities (doeleinden).

Dit document wordt jaarlijks herzien, omdat zowel regelgeving als ambities vol in ontwikkeling zijn.

2.1 Doel

Het doel van de richtlijn Duurzaam Bouwen in Haarlem is:

- De beleidsdoelstellingen ten aanzien van duurzaamheid te verzamelen en te vertalen in concrete uitgangspunten voor bouwontwikkelingen in Haarlem.
- Duurzaamheid op de juiste manier en op het juiste moment een plek te geven in het planproces.
- Ambities ten aanzien van duurzaamheid van de gemeente eenduidig naar interne en externe partijen te communiceren.
- Vanuit het gelijkwaardigheidsbeginsel aan initiatiefnemers eenduidige eisen te stellen en toch een mate van flexibiliteit te behouden om maatwerk te kunnen verrichten.

¹ [Coalitieakkoord 2022 – 2026: ACTIE! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad.](#)

2.2 Scope

De richtlijn heeft betrekking op alle projecten waarbij de gemeente vroegtijdig betrokken is, en die een relevante omvang hebben:

- Bouwprojecten
- Ontwikkelingsgebieden
- Tenders
- Openbare ruimte inrichting bij particuliere ontwikkelingen. (Aan de eigen inrichtingsplannen stelt de gemeente reeds hogere eisen)

2.3 Doelgroepen

Deze richtlijn is bedoeld voor:

- Initiatiefnemers van projecten in Haarlem zodat zij in een vroegtijdig stadium weten wat zij kunnen verwachten op het vlak van duurzaamheid
- Beleidsmedewerkers van de gemeente Haarlem zodat zij éénduidig kunnen adviseren over duurzaamheid bij bouwprojecten en om dit meenemen bij de visievorming
- Ontwerpers van bouwprojecten zodat zij de uitdagingen op het vlak van duurzaamheid kunnen verwerken in hun ontwerpen
- Projectmanagers van de gemeente Haarlem om de dialoog over duurzaamheid met initiatiefnemers te kunnen voeren en afspraken erover te kunnen maken
- Vergunningsmedewerkers om de plannen bij indiening te kunnen toetsen op de gestelde eisen ten aanzien van duurzaamheid

2.4 Opzet en werking

Deze richtlijn vertaalt het Haarlemse duurzaamheidsbeleid naar specifieke uitgangspunten op het projectniveau.

Deze uitgangspunten worden onderverdeeld in vijf verschillende duurzaamheidsthema's:

- Energie
- Klimaatadaptatie
- Natuurinclusiviteit en biodiversiteit
- Circulariteit
- Mobiliteit

Sommige uitgangspunten zijn door de wet of door het gemeentelijk beleid reeds verankerd. Bij andere is meer sprake van een beleidsambitie. Er wordt daarom in deze richtlijn onderscheid gemaakt in eisen (randvoorwaarden) en ambities (doeleinden).

De randvoorwaarden vinden hun grondslag in: concreet en vigerend rijksbeleid, provinciaal of gemeentelijk beleid. Wettelijke eisen, zoals het uit bouwbesluit, horen daarbij.

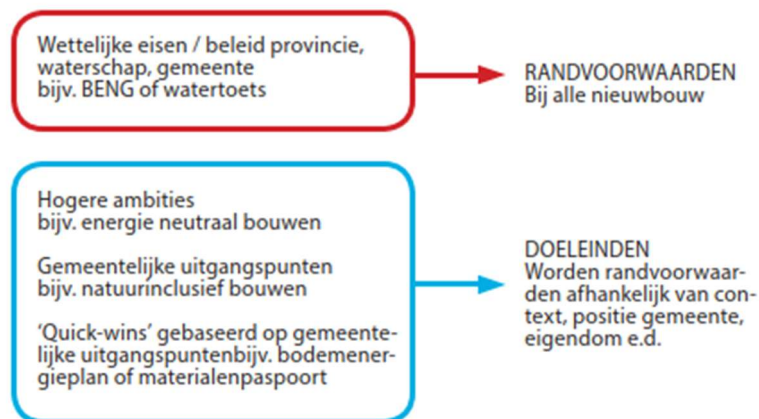
Hogere eisen dan het bouwbesluit:

Bij grondbezit kunnen bovenwettelijke duurzaamheidsambities worden uitgevraagd via tenders. Bovenwettelijke duurzaamheidseisen voor nieuwbouw in de gehele gemeente worden gestimuleerd, maar kunnen nog niet geëist worden. Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) zal tegelijk met de Omgevingswet in werking treden, vooralsnog op 1 januari 2023. In de Kamerbrief van 12 april 2022 kondigt de Minister van Volkshuisvesting onder meer aan dat lokale maatwerkregels voor de energie- en milieuprestatie in het Bbl zullen worden heroverwogen. Daarbij geeft de minister ook te overwegen de Crisis- en Herstelwet te verlengen. Onzeker is hiermee of en hoe de gemeente bovenwettelijke duurzaamheidseisen kan stellen aan nieuwbouw.

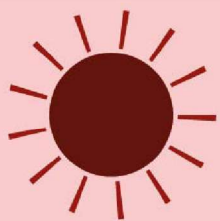
Wettelijke eisen / beleid provincie,

De uitgangspunten die als ambitie zijn gedefinieerd, bevatten een hogere ambitieniveau of komen voort uit gemeentelijk beleid waarvan de consequenties nog niet geconcretiseerd zijn in uitgangspunten op het schaalniveau van gebouwen en kavels. Deze uitgangspunten zijn aangevuld met uitgangspunten die zowel relevant zijn als relatief makkelijk toe te passen zijn ('quick-wins'). Dit zijn over het algemeen maatregelen in de ontwerpfase.

Bij elk project worden minstens de eisen gerealiseerd. De wijze waarop het plan wordt ontwikkeld, de eigendomssituatie en de juridisch-planologische context bepalen vervolgens of er daarnaast nog hogere eisen worden gesteld. In het geval dat de situatie zich daarvoor leent, zoals in het geval van een tender, een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte of omgevingsplan, kunnen ambities meegegeven worden als Eisen. Dat gebeurt in de definitiefase en wordt door de Raad vastgesteld. Hierbij wordt maatwerk verricht door keuzes te maken die passend zijn voor het specifieke plan op de specifieke locatie. Geadviseerd wordt om dan minstens de 'quick -wins' ambities mee te geven als Eisen.

Nadere toelichtingen over toepassingen in het planproces, tenders en gebiedsontwikkeling staan in de bijlagen.

Energie

De gebouwde omgeving is een grote energiegebruiker en ook een potentiële energieproducent. Het algemene uitgangspunt is dat energieverbruik zo veel mogelijk wordt gereduceerd en de potentiële duurzame energie-opwek zo veel als mogelijk wordt benut. De gemeente maakt gebruik van de mogelijkheden die regelgeving biedt om energieneutraliteit bij de bouw te bevorderen.

Eis: Aardgasvrij bouwen

Doel: Vermindering gebruik fossiele brandstof en afhankelijkheid aardgas

Omschrijving: Het Rijk heeft per 1 juli 2018 de gaswet gewijzigd waardoor nieuwe gebouwen in principe geen gasaansluiting meer krijgen. Dit komt door een wijziging van de gasaansluitplicht. De wetswijziging betekent dat nieuwbouw met een kleinverbruikersaansluiting niet meer mag worden aangesloten op het gasnet.

Grondslag: Gaswet (2018)

Eis: Bijna energieneutraal bouwen (BENG)

Doel: CO2 reductie door zo laag mogelijk energieverbruik en duurzame energie opwek

Omschrijving: Voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, geldt dat alle aanvragen van omgevingsvergunningen per 1 jan 2021 moeten voldoen aan de eisen voor bijna energie neutrale gebouwen (BENG).

Grondslag: BENG-eisen, Rijksbeleid

Onderwerp	Indicator	Wettelijk
Energie	BENG 1: maximale energiebehoefte voor verwarming en koeling (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65
	BENG 2: maximaal primair fossiel energiegebruik (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤30 Gestapeld: ≤50
	BENG 3: minimaal aandeel hernieuwbare energie (in %)	Grondgebonden: ≥50 Gestapeld: ≥40

Ambitie: BENG Energieneutraal (Brons), nul op de meter NOM (Zilver) of Energiepositief (Goud)

Doel: CO2 reductie door zo laag mogelijk energieverbruik en duurzame energie opwek

Omschrijving: Haarlem heeft de ambitie meer te doen aan minimaal energie verbruik en maximale opwek dan wettelijk verplicht. Vanuit het toetsingskader uit het, nog te implementeren, convenant Toekomstbestendige Woningbouw wordt ambitie vertaald in brons, zilver en goud.

Onderwerp	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Energie	BENG 1: maximale energiebehoefte voor verwarming en koeling (in kWh/m ² /jaar)	Grondgebonden: ≤55 Gestapeld: ≤65	Grondgebonden: ≤52,5 Gestapeld: ≤60	Grondgebonden: ≤50 Gestapeld: ≤55
	BENG 3: minimaal aandeel hernieuwbare energie (in %)	Ergieneutraal Grondgebonden: ≥100 Gestapeld: ≥80	Nul-op-de-meter Grondgebonden: NoM Gestapeld: ≥80	Energiepositief Grondgebonden: ≥100 Gestapeld: ≥100

Grondslag:

- Woonvisie 2021-2025
- Actieplan Schone Energie
- Haarlemse Routekaart Duurzaamheid (Route voor CO2 reductie)
- Motie 21.07 Haarlemmer Stroom zet nieuwe standaard zonne-energie
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw (voltooiing implementatie 1-1-2023)

Ambitie: Over dimensionering warmtevoorziening nieuwbouw waardoor bestaande bouw aardgasvrij gemaakt kan worden

Doel: CO2 reductie verminderen door bestaande bouw aardgasvrij te maken

Omschrijving: Ontwikkelpzones en grootschalige nieuwbouw worden aardgasvrij opgeleverd. De aardgasvrije warmteoplossing wordt met overcapaciteit gebouwd, waardoor omliggende bestaande gebouwen hierop kunnen aansluiten en aardgasvrij worden.

Grondslag:

- Woonvisie 2021-2025
- Haarlemse Routekaart Duurzaamheid (Route voor CO2 reductie).

Ambitie: inpandig bouwen van middenspanningsruimtes

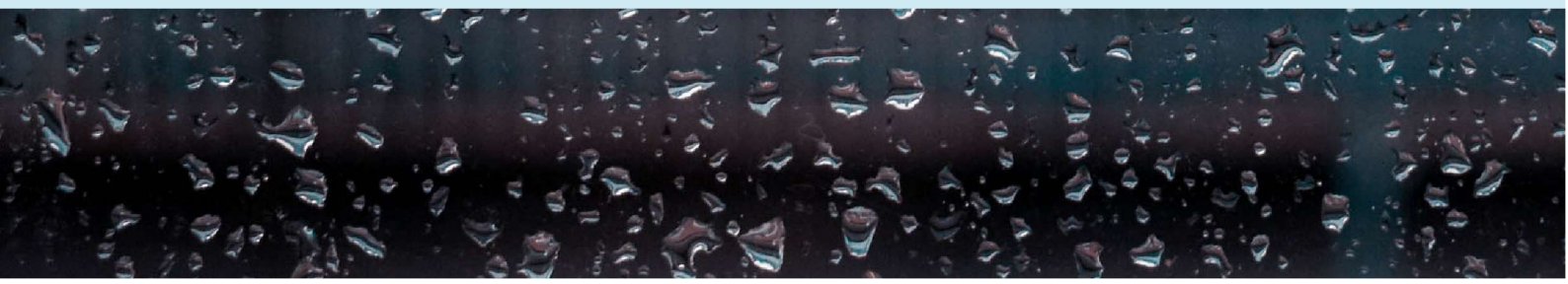
Doel: voldoende beschikbare capaciteit elektranet

Omschrijving: Om de toekomstige vraag en aanbod te faciliteren is uitbreiding van het elektranet noodzakelijk. Dit houdt in dat er bij alle ontwikkelingen inpandig middenspanningsruimtes moeten worden gebouwd om aan de te verwachten energiebehoefte te voldoen. Hierbij wordt in samenhang met de directe omgeving gekeken naar beschikbare capaciteit en de mogelijkheden voor uitbreiding. De ruimte reservering is 1 transformator per 50 á 75 woningen.

Grondslag:

Klimaatadaptatie

Klimaatbestendig ontwerpen is een integrale opgave die rekeningen houdt met water, hitte en droogte. We hebben water nodig om droogte te voorkomen én we hebben bomen en oppervlaktewater nodig om hittestress aan te pakken. Haarlem heeft de intentieovereenkomst Klimaatbestendige Nieuwbouw ondertekend en het Strategische Plan Klimaatadaptatie vastgesteld. Klimaatadaptatief bouwen wordt hiermee vanzelfsprekend bij het realiseren van nieuwbouw. De gebouwde omgeving kan sterk bijdragen aan de klimaatadaptatieve stad. Dit kan bijvoorbeeld door middel van groene gevels en daken of waterberging in, onder, of op het gebouw te organiseren. Bij elk plan wordt bekeken hoe de meest effectieve klimaatadaptatieve omgeving bereikt wordt.

Eis: Watertoets en -compensatie

Doel: Verminderen van wateroverlast en -tekort

Omschrijving: Het watersysteem wordt robuust ingericht met waterbergings- en afvoermogelijkheden conform de watertoets. Een ontwikkeling mag niet leiden tot verslechtering van de waterhuishouding of een versnelde toename van de af- en aanvoer van water. Er mag geen afwenteling plaatsvinden op naastgelegen percelen/gebieden en er wordt rekening gehouden met de gewenste stroombaan van het hemelwater. De watertoets is een wettelijke verplichting bij planvorming en moet uitwijzen of/hoeveel gecompenseerd dient te worden. (Richtlijn: 100% van het verlies wateroppervlak en 15% van de toename van verhard oppervlak.) De watertoets is geen toets achteraf, maar een proces waarmee de waterbeheerder vroegtijdig wordt betrokken bij het ontwerp.

Grondslag:

- Waterwet 2009 (tot invoering Omgevingswet)
- Handreiking Watertoets 2011, Hoogheemraadschap Rijnland
- SOR 2017 (Structuurvisie Openbare Ruimte), Gemeente Haarlem
- VGRP 2018 – 2023 (Verbreed gemeentelijk rioleringsplan), Gemeente Haarlem
- Omgevingsvisie Haarlem 2045 (2021)
- Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw MRA (2022)
- Strategisch Plan Klimaatadaptatie (2022)
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)

Eis: Basisveiligheidsniveau Klimaatbestendige nieuwbouw

Doel: Voorkomen schade door neerslag

Omschrijving: Hevige neerslag zorgt niet voor schade in en aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen. Bij hevige neerslag blijven vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen functioneren en bereikbaar.

Onderwerp	Thema	Indicator	Basisveiligheidsniveau
Klimaat adaptatie	Wateroverlast	a) Waterberging privaatterrein b) Natuurlijke afwatering c) Waterdiepte d) Waterneutraal	Hevige neerslag (1/100 jaar, 70 mm in een uur) zorgt niet voor schade in en aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen.
			Bij hevige neerslag (1/250 jaar, 90 mm in een uur) blijven vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen functioneren en bereikbaar.

Grondslag:

- Omgevingsvisie Haarlem 2045 (2021)
- Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw MRA (2022)
- Strategisch Plan Klimaatadaptatie (2022)
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)

Eis: Aanpak droogte en hittestress

Doel: Voorkomen schade door langdurige droogte en schade door hitte.

Omschrijving: Bij langdurige **droogte** wordt schade aan bebouwing, wegen, groen en vitale en kwetsbare functies voorkomen.

Tijdens **hitte** biedt de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Haarlem moet zich voorbereiden op droogte en hittestress. Een gebiedsontwikkeling mag niet bijdragen aan een versnelde bodemdaling, verslechtering van waterkwaliteit en toename van hittestress in bestaand stedelijk gebied.

Onderwerp	Thema	Indicator	Basisveiligheidsniveau
Klimaat adaptatie	Droogte	a) Droogtebestendige inrichting b) Bodemdaling c) Vitale en kwetsbare functies	Bij langdurige droogte (potentieel maximaal neerslagtekort 300 mm, eens per 10 jaar) wordt schade aan bebouwing, wegen, groen en vitale en kwetsbare functies voorkomen.
Klimaat adaptatie	Hitte	a) Schaduw b) Koele plekken c) Horizontale en verticale oppervlakten d) Vitale en kwetsbare functies e) Binnen temperatuur	Tijdens hitte biedt de gebouwde omgeving een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Grondslag:

- Waterwet 2009 (tot invoering Omgevingswet)
- Handreiking Watertoets 2011, Hoogheemraadschap Rijnland
- SOR 2017 (Structuurvisie Openbare Ruimte), Gemeente Haarlem
- VGRP 2018 – 2023 (Verbreed gemeentelijk rioleringsplan), Gemeente Haarlem
- Omgevingsvisie Haarlem 2045 (2021)
- Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw MRA (2022)
- Strategisch Plan Klimaatadaptatie (2022)
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)

Ambitie: Toekomstbestendig watersysteem

Doel: Verminderen van wateroverlast en -tekort

Omschrijving: Haarlem moet zich voorbereiden op wateroverlast. Het extra hemelwater wordt zoveel bovengronds geborgen en afgevoerd naar open water. Bij nieuwbouw geven we als eis mee dat er een toekomstbestendig watersysteem wordt aangelegd met waterbergingscapaciteit. Dat de ontwikkeling een normbui van 1 keer per 100 jaar (minimaal 70 mm water per m2 peiljaar 2022) moet kunnen bergen op eigen terrein gedurende een etmaal.

Onderwerp	Thema	Indicator	Basisveiligheidsniveau
Klimaat adaptatie	Overstromings-risico	a) Schade voorkomen b) Schadebeperking c) Schuilen en evacueren	Afhankelijk van de plaatselijke overstromingskans en optredende waterdiepte wordt ingezet op het voorkomen van schade, het beperken van schade of het voorkomen van slachtoffers. Voor vitale en kwetsbare functies gelden aanvullende eisen. Welke eisen van toepassing zijn op het plangebied is dus afhankelijk van de overstromingskans en diepte. Wat de overstromingskans per waterdiepte is, is te vinden in de klimaateffectatlas.

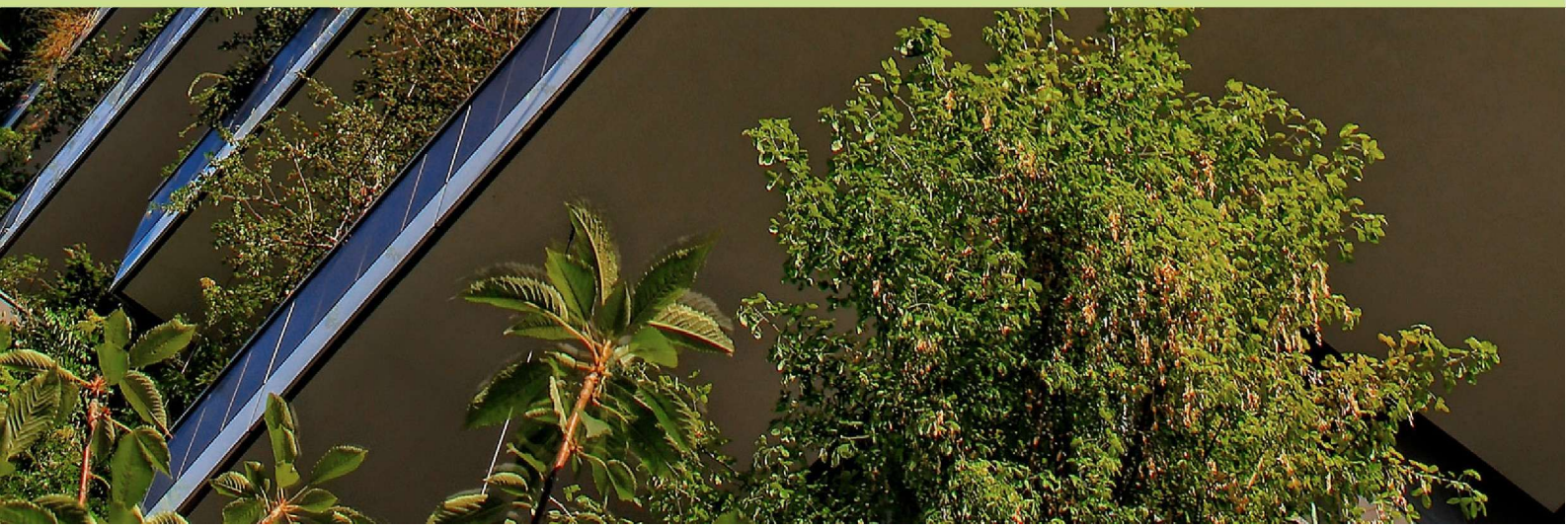
Grondslag:

- Waterwet 2009 (tot invoering Omgevingswet)
- Handreiking Watertoets 2011, Hoogheemraadschap Rijnland

- SOR 2017 (Structuurvisie Openbare Ruimte), Gemeente Haarlem
- VGRP 2018 – 2023 (Verbreed gemeentelijk rioleringsplan), Gemeente Haarlem
- HIOR (Handboek inrichting openbare ruimte), Gemeente Haarlem
- Omgevingsvisie Haarlem 2045 (2021)
- Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw MRA (2022)
- Strategisch Plan Klimaatadaptatie (2022)
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

Een gezonde en toekomstbestendige verdichte stad is een stad met veel groen en water. Haarlem zet in op het behouden en versterken van de kwantiteit en kwaliteit van natuur en groen in de stad. Dat gebeurt nu nog met name in de openbare ruimte, maar ook de gebouwde omgeving kan daaraan bijdragen. Initiatieven uit de stad, van bewoners bijvoorbeeld, die bijdragen aan een groenere stad, zoals groene daken en geveltuinjes, worden verwelkomd. Ook bij de realisatie van bouwprojecten kan meer geanticipeerd worden op vergroening en ecologie. De ambitie is om bij projecten meer te kijken naar de kansen voor natuur. Als er zich kansen voordoen voor het verbeteren van een reeds redelijk goede ecologische kwaliteit worden deze benut; bij slechte ecologische kwaliteit vindt er altijd verbetering plaats. De ambitie is om bij elk project af te wegen hoe natuurinclusief bouwen mogelijk en relevant is.

Eis: Natuurtoets en compensatiemaatregelen Wet Natuurbescherming

Doel: Behoud van de ecologische waarden en biodiversiteit

Omschrijving: Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moeten de effecten op wettelijk beschermde flora en fauna met een natuurtoets worden beoordeeld. Een quickscan in het kader van de Wet Natuurbescherming maakt standaard deel uit van de uit te voeren onderzoeken. Uit de quickscan komt naar voren of aanvullend onderzoek naar een specifieke beschermde soort(groep) nodig is. Dit ecologisch onderzoek kan als basis dienen voor een mitigatie- of compensatieplan in het kader van een ontheffingsaanvraag. Het ontwerp houdt rekening met uitkomsten van het ecologisch onderzoek en wordt hierop aangepast en past, als behoud niet mogelijk is, compenserende maatregelen toe. De compenserende maatregelen worden genomen voor de aangetroffen (beschermde) soorten.

Grondslag:

- Wet natuurbescherming 2017
- Ecologisch Beleidsplan 2013-2030, gemeente Haarlem
- Bomenbeleidsplan 2009-2019 (wordt herzien)
- Nota ruimtelijke kwaliteit

Eis: Natuurinclusief bouwen

Doel: Behoud en bevordering van de ecologische waarden en biodiversiteit.

Omschrijving: Om een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier te maken, moet de natuur een volwaardige plaats krijgen bij het ontwerpen van nieuwbouw en (openbare) ruimte hier omheen. Dit is een kernwaarde van gemeente Haarlem.

Onderwerp	Subdoel	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Natuur inclusiviteit en biodiversiteit	Hoogwaardige habitats	De soortencategorie zijn verdeeld in vijf hoofdgroepen: – Gebouw bewonend – Boom bewonend – Aan struweel gebonden – Aan bloemrijk grasland gebonden – Aan water en oevers gebonden	Kleinschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste gebouw bewonende soorten Middelgroot project: Bovenop eis voor kleinschalig project ook hoogwaardige habitat voor een andere soortencategorie	Kleinschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Middelgroot project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.	Kleinschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort. Middelgroot project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.

			Grootschalig project: Hoogwaardige habitat voor ten minste 3 soorten categorieën.	Grootschalig project: Bovenop de eis voor brons minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.	Grootschalig project: Bovenop de eis voor zilver minstens een hoogwaardige habitat voor 1 andere soort.
	Groenblauwe structuren		Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 30 % biodivers en hoogwaardig groen op buurtniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 40 % groen op buurtniveau, boomkroonoppervlak telt mee)	Het horizontale en verticale oppervlak wordt in samenhang met de groenblauwe structuren in de bredere omgeving ingericht (met minimaal 50 % groen op buurtniveau, boomkroonoppervlak telt mee)

Grondslag:

- Ecologisch Beleidsplan 2013-2030, gemeente Haarlem
- Intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw MRA
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)
- Ambitie om middels een puntensysteem of op andere wijze natuurinclusief bouwen te verankeren is nog niet in gang gezet, er loopt een pilot en op basis van de resultaten hiervan

Ambitie: Versterken ecologische structuur Haarlem (Natuur Netwerk Haarlem)

Doel: Behoud en bevordering van de ecologische waarden en biodiversiteit, versterken samenhangend netwerk van natuurlijke groenstructuren Haarlem.

Omschrijving: Om biodiversiteit in de stad te stimuleren, is het van belang dat de ecologische structuur door de stad zo veel mogelijk wordt verbonden. Wanneer ontwikkelingen plaatsvinden op locaties in of aan het Natuur Netwerk Haarlem, worden de ecologische waarden behouden en versterkt. Ontbrekende schakels in het Natuur Netwerk Haarlem worden aangevuld.

Grondslag:

Natuur Netwerk Haarlem 2022 (nog niet vastgesteld, kaart wel al in concept vastgesteld in Groenbeleidsplan [Besluitenlijst BenW 25 januari 2022 10:00:00, Gemeente Haarlem, punt 18, bijlage 2: Bijlagen Groenbeleidsplan](#)).

Circulariteit

Haarlem wil stappen zetten in de richting van een circulaire economie. De doelstelling is dat Haarlem per 2040 circulair is. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door circulair in te kopen en door in ontwikkelzones te experimenteren met circulaire economie. Gebouwen zijn bij uitstek objecten waar veel winst te behalen. Op twee manieren kan circulair gebouwd worden. Ten eerste door de toepassing van gebruikte materialen in nieuwe gebouwen en ten tweede door bij het ontwerp van nieuwbouw rekening te houden met hergebruik van het gebouw en diens materialen. De bestaande stad is tenslotte de grondstoffenmijn van de toekomst.

Eis: Milieu Prestatie Gebouwen (MPG)

Doel: Verminderen vraag naar grondstoffen en belasting op het milieu

Omschrijving: Met ingang van 1 juli 2021 is de wijziging van het Bouwbesluit 2012 van kracht: de aanscherping van de Milieuprestatie voor gebouwen (MPG). Hierdoor moeten bouwers meer circulair en milieuvriendelijker gaan bouwen. De MPG geeft aan wat de milieubelasting is van de materialen die in een gebouw worden toegepast. De MPG is bij elke aanvraag voor een omgevingsvergunning verplicht. Er geldt voor de MPG een maximum grenswaarde van 0,8. Dat is een norm voor de 'schaduwkosten' van de toegepaste materialen. De MPG is opgebouwd uit vier pijlers: (1) de milieubelasting van de productie van het materiaal, (2) de milieubelasting van het gebruik van het materiaal, (3) de milieubelasting van het afval na de sloop of vervanging van het materiaal en (4) de milieuwinst of -verlies van het materiaal door hergebruik. (Het gaat hierbij om nieuwbouwwoningen en nieuwe kantoorgebouwen die groter zijn dan 100m²)

Onderwerp	Indicator	Wettelijk
Circulair	MPG score: versimpelde weergave LCA. Schaduwkosten in	0,8 (2021)
	€/m ² BVO/jaar	0,5 (2030)

Grondslag: Bouwbesluit 2012 en wijziging per 1 juli 2021

Ambitie: verbeterde MPG

Doel: Verminderen vraag naar grondstoffen en belasting op het milieu

Omschrijving: Uit onderzoeken blijkt dat wettelijke verplichtingen als de MPG goed te behalen zijn. Daarom hanteren we als ambitie de volgende tabel:

Onderwerp	Indicator	Brons	Zilver	Goud
Circulair	MPG score: versimpelde weergave LCA. Schaduwkosten in	0,75	0,50	0,20
	€/m ² BVO/jaar			
	Massapercentage (%) van grondstoffen is non virgin of biobaed	≥30	≥45	≥55

Onder leiding van de woningbouwcoördinator stimuleren we dat marktpartijen pilots opzetten voor circulaire nieuwbouwprojecten, zoals houtbouw. We stimuleren onze partners kennis te halen en te brengen in het Bouwlab. Vanaf 2025 moet minimaal 20% van de nieuwbouw biobased worden gebouwd, conform het covenant Green Deal Houtbouw MRA.

Grondslag:

- Actie! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad (Coalitieakkoord 2022-2026)
- Grondstoffenakkoord
- Woonvisie 2021-2025
- Covenant Green Deal Houtbouw MRA
- Covenant Toekomstbestendige Woningbouw (voltooiing implementatie 1-1-2023).

Eis: Werkwijze Green Deal Duurzame GWW

Doel: Verlaging milieu impact (spoor-, grond-, weg- en waterbouw)

Omschrijving: Bij de inkoop zal de gemeente volgens circulaire principes gehandeld worden, door het ondertekenen van de greendeal Duurzaam GWW 2.0. De Aanpak Duurzaam GWW helpt om op een uniforme en systematische manier de juiste processtappen te zetten. Ze procesonderdelen zijn: ambitieweb opstellen, omgevingswijzer opstellen en een MKI berekening (Milieu Kosten Indicatie) uitvoeren. Bij oplevering van eventueel aangelegd openbare ruimte dient een materialenpaspoort ingevuld te zijn. Mits de openbare ruimte wordt terug geleverd aan de gemeente.

Grondslag:

- Grondstoffenakkoord (2017)
- Grondstoffenplan
- Green Deal Duurzaam GWW 2.0
- Aanpak Duurzaam GWW

Ambitie: Afvalinzameling integreren in ontwerp

Doel: Hoogwaardige, duurzame afvalinzameling

Omschrijving: In een vroege fase van het ontwerp dient contact opgenomen te worden met Spaarnelanden.

Bij nieuwbouw wordt vaak onvoldoende rekening gehouden met voorzieningen voor de (gescheiden) inzameling van restafval en grondstofstromen zoals papier, PBD, glas en GFT. De voorzieningen voor (gescheiden) inzameling van afval dienen bij de oplevering van nieuwbouwlocaties al op orde te zijn, zodat geen noodoplossingen hoeven te worden ingezet. Daarom dienen voorzieningen zoals ondergrondse en eventuele inpandige containers in overleg met de Spaarnelanden in een vroege fase van het ontwerp geïntegreerd te worden. Hierbij dient o.a. rekening gehouden te worden met voldoende (werk)ruimte rondom de locatie van de voorzieningen, bereikbaarheid van de locatie door het inzamelvoertuig, voldoende inzamelcapaciteit, serviceniveau (loopafstanden voor bewoners).

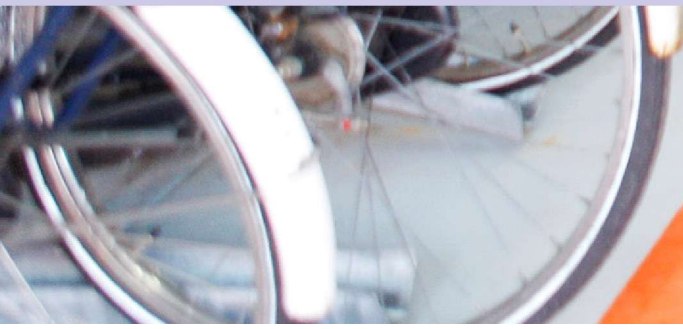
Afvalscheiding is met name bij hoogbouw een grote uitdaging. Denk aan de inzet van voedselresten vermalers. Deze beperken de ruimteclaim en vergroten de mogelijkheid op circulariteit.

Grondslag:

- Strategisch Plan Afvalscheiding (2016)
- Afvalstoffenverordening (2021) en uitvoeringsbesluit

Mobiliteit

Meer woningen betekent ook meer inwoners en dus meer vervoersbewegingen. Om de groeiende stad zowel bereikbaar als leefbaar te houden, wordt ingezet op een duurzame mobiliteitstransitie. Dat houdt onder andere in dat de stad zo wordt ingericht dat het meer vanzelfsprekend is om met te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer te gaan. Deze vormen van mobiliteit nemen relatief de minste ruimte in, zowel rijdend als stilstaand. Bovendien zorgen ze, ten opzichte van het gebruik van de auto, voor minder uitstoot van schadelijke stoffen. We streven er naar dat het aantal auto's in 2030, ondanks de groei van de stad, niet is toegenomen en dat de aanwezige auto's zo schoon (emissieloos) mogelijk zijn.

Een duurzame mobiliteitstransitie vraagt wezenlijke veranderingen; zowel van de inwoners, ondernemers als bezoekers. Nieuwe mobiliteitsconcepten die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente worden aangemoedigd.

Eis: In ruimtelijke ontwikkelingen wordt op duurzame wijze in de mobiliteitsbehoefte voorzien.

Doel: De mobiliteitstransitie in ruimtelijke ontwikkelingen stimuleren.

Omschrijving: De gewenste mobiliteitstransitie vormt in Haarlem het vertrekpunt voor hoe fiets- en autoparkeren in een ruimtelijke ontwikkeling wordt opgelost. De aanleg van voldoende, kwalitatief hoogwaardige fietsparkeerplaatsen heeft prioriteit. Als bewoners of werknemers snel en gemakkelijk bij hun fiets kunnen, zullen zij eerder geneigd zijn om de fiets te gaan gebruiken. Voor autoparkeren geldt juist het tegenovergestelde. De auto moet een minder prominente plek krijgen in de manier waarop een nieuw gebouw wordt ontworpen.

Grondslagen:

- Nota Bouwen en Parkeren (2022)
- Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030

Eis: In ruimtelijke ontwikkelingen wordt voldoende laadinfrastructuur aangelegd.

Doel: Voorzien in de (toekomstige) behoefte aan laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen.

Omschrijving: Het aantal elektrische voertuigen neemt in Nederland gestaag toe. Deze ontwikkeling maakt het van belang om in ruimtelijke ontwikkelingen op eigen terrein laadinfrastructuur aan te brengen en voorbereidingen te treffen om de laadinfrastructuur uit te kunnen breiden. In artikel 5.14 t/m 5.16 van het Bouwbesluit 2012 zijn eisen opgenomen ten aanzien van laadinfrastructuur. Het Bouwbesluit vormt landelijk geldende wet- en regelgeving:

- Een woongebouw met parkeergelegenheid in het gebouw of buiten het gebouw op hetzelfde perceel, met meer dan tien parkeerplaatsen, heeft leidingdoorvoeren voor oplaadpunten voor ieder parkeervak.
- Een gebouw, anders dan een woongebouw, met parkeergelegenheid in het gebouw of buiten het gebouw op hetzelfde perceel, met meer dan tien parkeerplaatsen, heeft ten minste een oplaadpunt en leidingdoorvoeren voor oplaadpunten voor ten minste een op de vijf parkeerplaatsen.

Grondslagen:

- Bouwbesluit 2012²
- Strategie Laadinfrastructuur 2023

Ambitie: Stimuleren fiets en voetgangers door de bebouwing

Doel: De bebouwing zo inrichten dat het aanzet te voet, met de fiets of met het OV te gaan

Omschrijving: Voor iedere nieuwe woning schrijft het Bouwbesluit 2012 voor om een eigen berging voor het stallen van fietsen en scootmobielen met een minimale oppervlakte te realiseren. Op grond van de gelijkwaardigheidsbepaling mag er op een andere manier aan worden voldaan dan is

² Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden de technische bouwvoorschriften uit het Bouwbesluit 2012 opgenomen in het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL).

aangegeven. De “Beleidsregel bergingen nieuwe woongebouwen Haarlem 2018” geeft voorwaarden aan. Tevens wordt er bij woongebouwen rekening gehouden met levensloopbestendigheid (d.m.v. stalling voor scootmobielen).”

Grondslagen:

- Bouwbesluit 2012
- Beleidsregel bergingen nieuwe woongebouwen Haarlem 2018
- Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030

Ambitie: Stimuleren fiets en voetgangers door de openbare ruimte

Doel: Openbare ruimte zo inrichten dat het aanzet te voet, met de fiets of met het OV te gaan

Omschrijving: Mobiliteit begint al bij de deur van de woning. Belangrijke uitgangspunten voor het ontwerpen zijn dat de voetganger en de fietser een prominentere rol krijgen binnen de stad (omgekeerd ontwerpen: eerst ruimte voor de fietser en voetganger zoeken). De fiets wordt zelfs het belangrijkste vervoermiddel binnen de stad (denk aan comfort, routes, parkeren). Het aantal autoritten moet gereduceerd worden en het is de bedoeling dat er minder parkeerplaatsen in de openbare ruimte komen. Ook bij (ver)bouwprojecten moet dit principe leidend zijn. Bijvoorbeeld met een aantrekkelijke looproute naar de dichtstbijzijnde HOV-halte of NS-station, autoparkeren op afstand en voldoende en comfortabele fietsenbergingen of -stallingen die gemakkelijker bereikbaar zijn dan de parkeerplaatsen voor auto's.

Vanuit het huidige beleid wordt uit onderstaande tabel (Toetsingskader Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA) minimaal Brons gehanteerd.

Onderwerp	Indicator	Wettelijk	Brons	Zilver	Goud
Mobiliteit	Loop- en fietsroutes	-	Realiseer toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare, veilige en comfortabele loop- en fietsroutes van en naar scholen, OV-haltes, winkelcentra en – indien van toepassing – parkeervoorzieningen op afstand.		Realiseer toegankelijke, aantrekkelijke, logische, vindbare, veilige en comfortabele loop- en fietsroutes van en naar alle belangrijke bestemmingen in het gebied.
	Deelmobiliteit	-	Stimuleer ontwikkelaars deelmobiliteitsconcepten aan te bieden	Er dient een deelmobiliteitsconcept aangeboden te worden voor % van bewoners.	Er dient een deelmobiliteitsconcept aangeboden te worden voor % van bewoners.

Grondslag:

- Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030
- Structuurvisie openbare ruimte
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw MRA (2022)

Ambitie (quick-win): Duurzaam mobiliteitsplan

Doel: mobiliteitstransitie, verminderen CO2uitstoot, stimuleren beweging

Omschrijving: Haarlem zet in op een mobiliteitstransitie. Binnen het parkeernormenbeleid is het mogelijk om gebruik te maken van een mobiliteitsplan. Het uitwerken van een locatie specifiek mobiliteitsplan is een goede methode om bij te dragen aan de duurzame mobiliteitstransitie waarmee de benodigde hoeveelheid parkeerruimte voor de auto wordt verminderd. Het mobiliteitsplan wordt opgesteld door de initiatiefnemer en kan drie elementen bevatten: de ligging van een ontwikkellocatie nabij het hoogwaardig openbaar vervoer, inzet van deelauto's en inzet van (verschillende soorten) deelfietsen

Grondslagen:

- Coalitieakkoord 'Duurzaam Doen 2018-2022'
- Nota Bouwen en Parkeren
- Green Deal Zero Emissie stadslogistiek
- Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030

Ambitie: Fietsparkeren in ontwerp

Doel: mobiliteitstransitie, verminderen CO2uitstoot, stimuleren beweging

Omschrijving: De fiets speelt een belangrijke rol in de gewenste duurzame mobiliteitstransitie.

Fietsparkeren is daarom een van de speerpunten van het college. In het ontwerp moet er aandacht zijn voor het fietsparkeren voor bewoners, maar ook voor bezoekers. Slimme locaties, goed bereikbaar en zeer comfortabel waardoor gebruikers verleid worden de fiets te verkiezen boven de auto. Het fietsparkeren neemt minder ruimte in dan autoparkeren, maar het ruimtebeslag is niet nihil. Bovendien komen er steeds meer soorten fietsen (bakfietsen, elektrische fietsen). Een goede integratie van (voldoende) fietsparkeren in het ontwerp moet als doel hebben de ruimtelijke kwaliteit vergroten én om het gebruik van de fiets te stimuleren.

Grondslagen: Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030

Ambitie: Smart Mobility in ontwikkelzones

Doel: Mobiliteitstransitie en versnellen woningbouwopgave

Omschrijving: De coalitie streeft er naar tot 2025 10.000 woningen te realiseren, grotendeels in ontwikkelzones. Dit worden duurzame toekomstwijken, waarbij op het gebied van mobiliteitsconcepten geëxperimenteerd wordt en met zo efficiënt mogelijke ruimtebehoefte wordt gebouwd. Binnen een experiment is veel mogelijk, maar we moeten voorkomen dat het leidt tot overlast van omliggende wijken. Initiatiefnemers worden uitgedaagd om te komen met een passend experiment voor een mobiliteitsconcept, waarbij ze ook oog hebben voor de bestaande omgeving. Parkeerregulering kan hier een rol spelen.

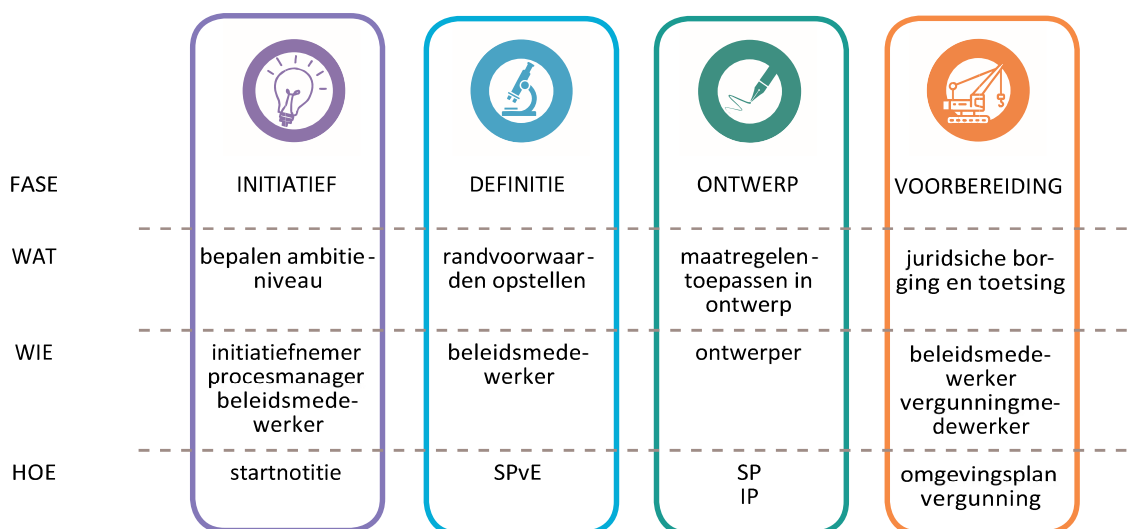
Grondslag: Mobiliteitsbeleid Haarlem 2030

Bijlage 1: Duurzaamheid in het planproces

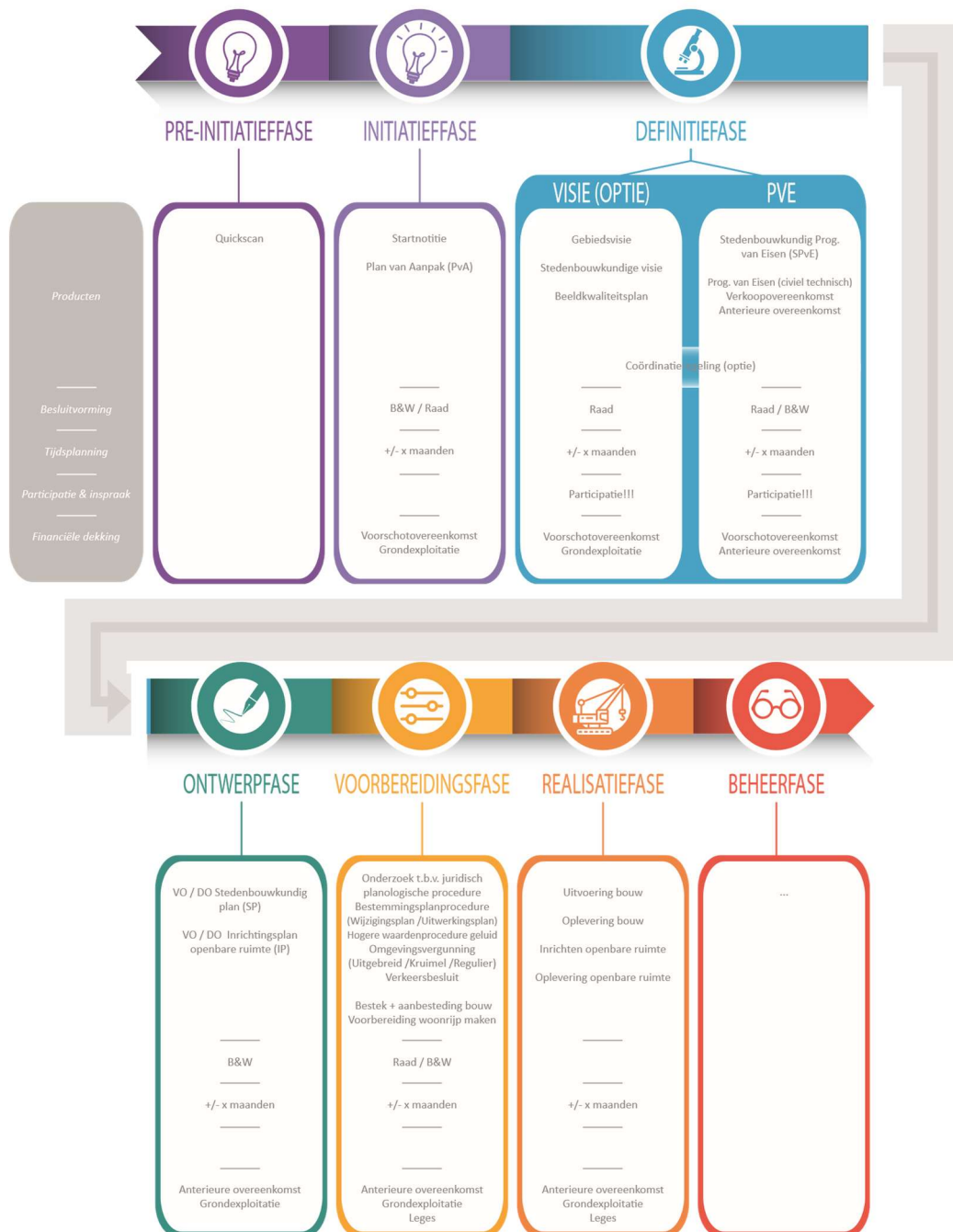
Bij grootschalige plannen is de gemeente aan het begin van de planvorming betrokken. De geformuleerde duurzaamheidseisen kunnen dan worden opgenomen in/afgestemd met de ruimtelijke en programmatische kaders die worden opgesteld, zoals een Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE). Zoals gezegd kunnen deze bestendigd worden in privaatrechtelijke overeenkomsten (samenwerkingsovereenkomst, anterieure overeenkomst) of publiekrechtelijke kaders (SPvE, omgevingsplan).

Als er een omgevingsplan (of bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) opgesteld gaat worden is er de mogelijkheid om de duurzaamheidsmaatregelen te vertalen naar de beleidsregels van het omgevingsplan. De omgevingswet voorziet daartoe in meer ruimte dan de huidige bestemmingsplannen. (In huidige bestemmingsplannen kunnen dit soort regels alleen opgenomen worden als ze een ruimtelijke relevantie hebben en worden ingegeven door ruimtelijke motieven).

- **Initiatieffase:** In de eerste fase worden de duurzaamheidskansen en -risico's van de locatie signaleerd en verwoord in de startnotitie. Het ambitieniveau ten aanzien van duurzaamheid wordt (zo specifiek mogelijk) vastgesteld. Er wordt beoordeeld of/welke ambities toegevoegd kunnen worden aan de eisen.
- **Definitiefase:** Het pakket aan eisen wordt op haalbaarheid onderzocht en opgenomen in het Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE). Door vaststelling in de Raad van dit stuk worden de eisen bestendigd. Daarnaast kan het vastgelegd worden in afspraken als: samenwerkingsovereenkomst of anterieure overeenkomst.
- **Ontwerpfase:** De eisen worden verwerkt in het ontwerp door de ontwikkelende partij in een Stedenbouwkundig Plan (SP) en Inrichtingsplan (IP). De gemeente toetst het resultaat aan het eind van deze fase, vóór bestuurlijke vaststelling (College B&W).
- **Voorbereidingsfase:** In het geval van een omgevingsplan kunnen de eisen vertaald worden in beleidsregels van het Omgevingsplan (OP). Daarmee zijn de uitgangspunten ook juridisch geborgd.

HET HAARLEMS PLANPROCES

Bijlage 2: Duurzaamheid in tenders

Als er sprake is van verkoop van gemeentelijke grond via een tender kunnen de duurzaamheidsambities via de tenderstukken worden vastgelegd. De duurzaamheidsuitgangspunten worden dan opgenomen in de tendereisen en -criteria. De gemeente kan bij tenders de selectiecriteria zodanig opstellen dat ontwikkelaars gestimuleerd worden een plan te maken dat optimaal aansluit bij de duurzaamheidsambities van Haarlem. Hiervoor wordt de pijler duurzaamheid voor minimaal dertig procent (in betekenende mate)

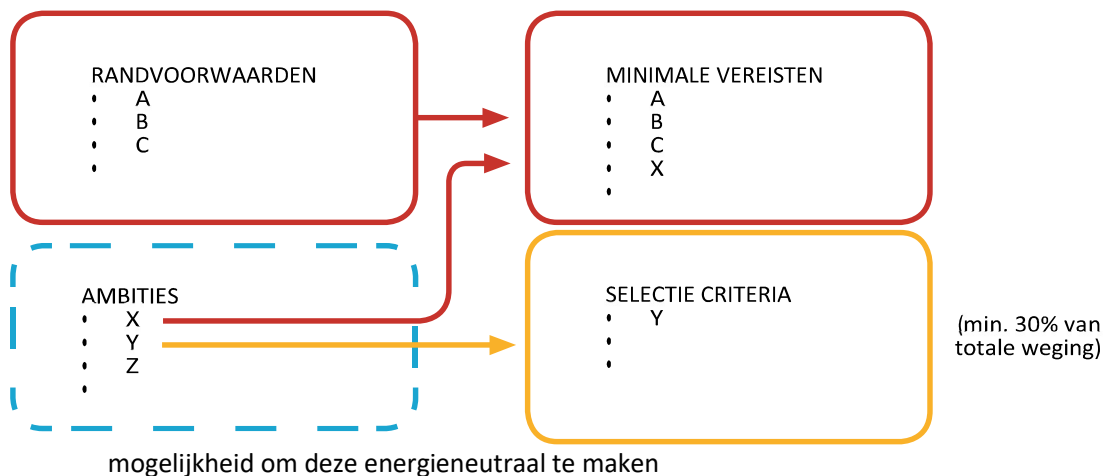
meegewogen bij alle selecties van ontwikkelplannen en ontwikkelende partijen. De gemeente hanteert hierbij het wegingsinstrument GPR.

De exacte invulling en weging van de duurzaamheids-selectiecriteria staat niet van tevoren vast maar wordt per afzonderlijk project bepaald op basis van deze richtlijn. Bij tenders worden de eisen in ieder geval als minimale vereisten (uitsluiting) opgenomen. Aanvullend kan van de ambities uit deze richtlijn bepaald worden welke als minimale vereisten (uitsluiting), welke als wegingscriteria (selectie) worden opgenomen en welke geheel niet toegepast worden.

Tendercriteria sturen op de kwaliteit van het uiteindelijke plan. Het zijn daarmee ook ontwerpmiddelen. Er is een sterke samenhang tussen de pijlers ruimtelijke kwaliteit, programma en duurzaamheid. Er vindt een afweging plaats of bepaalde ruimtelijke uitgangspunten in het SPvE en/ of in de tender landen. Voor het behalen van het optimale resultaat, is het daarom van belang dat het team welke de selectiecriteria een vertegenwoordiging heeft van OMB, PCM en BBOR welke in staat moeten zijn om de verschillende duurzaamheidsuitgangspunten en ambities op te stellen.

Voorbeelden van de samenhang tussen de pijlers ruimtelijke kwaliteit, programma en duurzaamheid:

- De balans tussen vergroening (duurzaamheid) en verdichting (programma)
- Toepassing van een groen dak en / of een dak met pv-panelen (duurzaamheid) in relatie tot de oriëntatie van het gebouw en het daklandschap (ruimtelijke kwaliteit)
- Het behoud en hergebruik van bestaande bouwwerken (ruimtelijke kwaliteit/programma) in relatie tot de energieprestatie of hergebruik materialen (duurzaamheid)
- De balans tussen een maximaal verdichte locatie (ruimtelijke kwaliteit/programma) en de

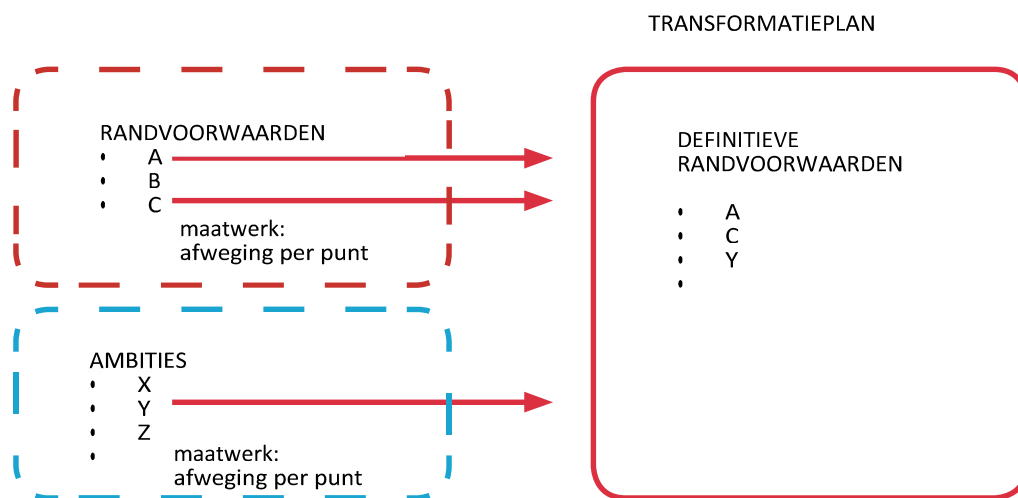

Bijlage 3: Duurzaamheid in transformatieplannen

De ambitie Haarlem Aardgasvrij 2040 is ook van toepassing op de bestaande bouw. Het is wenselijk om in de huidige energietransitie (grootschalige) transformaties uit te voeren die onder andere rekening houden met een aardgasvrije toekomst en die ook toekomstbestendige woningen opleveren. Daarmee voorkomen we extra kosten voor verplichte maatregelen die in de toekomst

van kracht zullen worden. De duurzaamheidsmaatregelen moeten een integraal deel uitmaken van de transformatie.³

Bij transformatie en renovatie van bestaande bebouwing wordt dus in beginsel uitgegaan van dezelfde eisen. Dit is echter niet altijd haalbaar of van toepassing, bijvoorbeeld wegens de monumentale status of de bouwkundige staat. Er zal daarom per transformatieplan maatwerk geleverd worden, wat betekent dat er afgewogen wordt welke duurzaamheidsmaatregelen voldoende resultaat opleveren ten opzichte van de nadelen (monumentale status, functie, financiën). Bij de aanpak van een monument wordt met behulp van een DuMo scan inzichtelijk gemaakt wat de mogelijkheden zijn om het monument te verduurzamen. Dat kan reden zijn om af te wijken van de gestelde eisen en een maatwerkpakket samen te stellen. De bewijslast voor deze afweging zal door de initiatiefnemer geleverd worden.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
[Kies datum]

Tekst: Hans Klaren, Joram de Ruijter, Onno Oosterhof, Rudie de Vries, Martijn van Minderhout, Arno Dekker, Bjorn Kossen, Marcel van Westerhoven, Peter Tobben, Marie-Therese Mathijssen, Eline Hin, Hellen Jennissen, Edwin van der Gracht.

Fotografie: [Naam],

Ontwerp: [Naam],

Drukwerk: [Naam]

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl